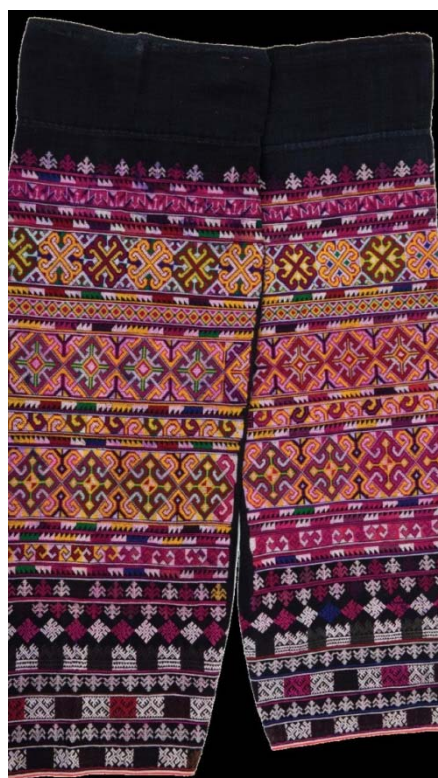

ชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) : ตำนานผ้าปัก 7 สี

เมี่ยน หรือ เย้า เป็นชนเผ่าที่มีประวัติสืบเนื่องยาวนานตั้งแต่สมัยครั้งสงครามกลางเมืองที่ประเทศจีน เมื่อกว่าสองพันปีที่แล้ว ชาวเผ่าเมี่ยนได้รับการยอมรับว่าเป็นชนเผ่าที่มีฝีมือด้านการทำเครื่องเงินศิลปะและหัตถกรรม ผู้ชายชาวเมี่ยนมีทักษะความเชี่ยวชาญด้านการทำเครื่องเงินสูงมาก ในขณะที่ผู้หญิงชาวเมี่ยนก็มีฝีมือด้านการปักผ้าที่งดงามจนเลื่องลือไม่แพ้กัน ชาวเผ่าเมี่ยนกับศิลปะการปักผ้านั้น มีความผูกพันเชื่อมโยงกับตำนานกำเนิดของชาวเมี่ยนที่บรรพบุรุษได้เล่าสืบทอดต่อเนื่องมาถึงลูกหลานในปัจจุบัน

ตำนานกำเนิดชาวเมี่ยน (ตามเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อกันมา) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อหลายพันปีก่อนมีเทวดามาจุติในโลกมนุษย์เป็นสุนัขขี้มกชื่อว่า ผันตาหู ในเวลานั้นบ้านเมืองเกิดกบฏ พระราชาจึงประกาศว่าหากใครสามารถปราบกบฏได้จะแต่งตั้งงานกับลูกสาวของตน ผันตาหูได้ยินดังนั้นจึงเข้าอาสาช่วยปราบกบฏให้ พระราชาจนสำเร็จ เมื่อถึงวันแต่งงาน ผันตาหูได้สั่งให้ทอผ้าชิ้นหนึ่ง ปักลวดลายงดงามด้วยด้ายหลากสี 7 สี เมื่อ ผันตาหูใช้ผ้าผืนนี้ห่มคลุมร่างกายก็กลายเป็นร่างจากสุนัขมาเป็นมนุษย์ และได้ครองคู่กับเจ้าหญิง ช่วยกันสร้างเผ่าพันธุ์เมี่ยนหรือเย้า นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ตำนานนี้จึงได้ถูกถ่ายทอดมาสู่ลูกหลานชาวเมี่ยนจากรุ่นสู่รุ่นนับจากอดีตโบราณกาล ด้วยลักษณะการใช้ลวดลายและสีสันบนเครื่องแต่งกายจึงเสมือนเป็นการสืบตำนานผ้าที่ใช้ในการปกปิดร่างกายของ ผันตาหู ผู้ให้กำเนิดเมี่ยน จึงเป็นที่มาของลักษณะเครื่องแต่งกายประจำเผ่าของชาวเผ่าเมี่ยน ทั้งผ้าคาดเอว ผ้าโพกศีรษะ และกางเกงที่ปักลวดลายด้วยด้ายหลากสีถึง 7 สี และในปัจจุบันนี้ หญิงชาวเมี่ยนก็ยังคงสืบทอดศิลปะการปักผ้าลวดลายแบบโบราณดั้งเดิมตามที่ได้รับสืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษซึ่งเชื่อว่าเป็น ผันตาหู นั่นเอง

เสื้อผ้าผู้ชายชาวเมี่ยนจะมีการปักลวดลายที่บริเวณชายเสื้อและชายผ้าคาดเอวเพียงเล็กน้อย ต่างกับเสื้อผ้าผู้หญิงที่จะมีการปักลวดลายแพรวพราวงดงาม โดยเฉพาะกางเกงของหญิงชาวเมี่ยน เป็นที่เลื่องลือกันอย่างยิ่งถึงลวดลายที่ปักอย่างประณีตละเอียดงดงาม กล่าวกันว่ากางเกงของหญิงชาวเมี่ยนแต่ละตัวนั้น ต้องใช้เวลาในการปักนานไม่น้อยกว่า 6 เดือนถึง 1 ปีเลยทีเดียว

เอกลักษณ์ลวดลายบนผืนผ้า : ขนเผ่าเมี่ยน (เย้า)

ศิลปะการสร้างสรรคลวดลายบนผืนผ้าของชาวเมี่ยนที่เลื่องลือเป็นที่รู้จักและยอมรับในความงดงามกันไปทั่วก็คือการปัก ลวดลายงานปักแต่ละลายที่ปรากฏบนผืนผ้าของชนเผ่าเมี่ยนแทบทุกผืนยังคงเป็นลวดลายโบราณเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่สืบทอดต่อมาจากรบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยโบราณกาลมักมีความเกี่ยวข้องและผูกพันกับตำนานปรัมปรา รวมถึงความเชื่อที่สอดแทรกอยู่ในประเพณี วัฒนธรรมประจำชนเผ่าที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ผสมผสานกลมกลืนเข้ากับลวดลายที่มาจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเมี่ยน ไม่ว่าจะเป็นข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน พิธีกรรมต่างๆ สัตว์ป่าน้อยใหญ่ การใช้สีในลวดลายปักก็ยังคงยึดถือด้วยการใช้สีเส้นด้ายที่ไม่น้อยกว่า 7 สี โดยสี 7 สีหลักของชาวเมี่ยนตามตำนาน ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง สีดำ และสีขาว ผ้าปักของชาวเผ่าเมี่ยนแต่ละผืน ยังเปรียบเสมือนการทำงานเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาล้ำค่าของชนเผ่าที่ยึดถือสืบทอดกันมา ผ้าปักของชาวเมี่ยนบางผืนอาจพบลวดลายมากกว่า 10 ลวดลายรวมกันอยู่ในผืนเดียว และใช้เวลาในการสร้างสรรคงานปักแต่ละผืนเนิ่นนานเป็นปีกว่าจะแล้วเสร็จ ลักษณะลวดลายที่สะท้อนถึงตัวตนของชนเผ่าเมี่ยนที่ชัดเจนเมื่อหากพบเห็นในทีใด ก็รู้ได้ทันทีว่า เป็นผืนผ้าของชนเผ่าเมี่ยน ลวดลายเหล่านี้เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดมาแต่ครั้งบรรพบุรุษของชนเผ่าเมี่ยนนับหลายร้อยปีที่ต้องมีอยู่บนผืนผ้าเมี่ยนแทบทุกผืน เช่น

ลายเหว หรือลายพินเลื่อย มีลักษณะซิกแซกสลับขึ้นลงดูคล้ายพินเลื่อยชาวเมียนจะปักลายเหวนี้ที่บริเวณชายขอบผ้า เช่น ปลายขอบขากางเกง ผ้าโพกหัวหรือผ้าคาดเอวสตรี หรือเป็นลายคั่นระหว่างลายหนึ่ง กับอีกลายหนึ่งทั้งนี้เพราะชาวเผ่าเมียนมีความเชื่อที่สืบทอดมาแต่โบราณว่าเป็นลายที่จะช่วยป้องกันและกันสิ่งที่เป็นอันตรายหรือสิ่งที่ไม่ดีไม่ให้เข้ามาใกล้ร่างกายแก่ผู้ที่สวมใส่ได้ผ้าปักชนเผ่าเมียนทุกเผ่าจึงมีลายเหวหรือลายพินเลื่อยปรากฏอยู่

ลายพินเลื่อย

ลายชม หรือลายคน ถือเป็นลายที่เลียนแบบลักษณะรูปร่างทางกายภาพของคนอย่างง่ายๆ ที่มีส่วนหัว ลำตัว แขน ขา เป็นความเชื่อที่สืบทอดมาจากตำนานที่ว่า ผันดาหุบรรพบุรุษชาวเมียนเป็นผู้สั่งให้ปักลายลักษณะเช่นนี้ ลายชมจึงถือเป็นอีกหนึ่งลายเอกลักษณ์ที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้าแทบทุกผืน

ลายคน

ลายหล่มเจว หรือลายตีนแมว ก็เป็นลายที่จะปรากฏอยู่บนผืนผ้าปักชนเผ่าเมี่ยนทั้งกางเกงของผู้หญิง และผ้าคาดเอวของผู้ชายแทบทุกผืน มีลักษณะวงกลมใหญ่ตรงกลาง และมีวงกลมจุดเล็กๆ 8 จุด หรือ 12 จุด อยู่ล้อมรอบ และยังมีกนิยมปักไว้ในผ้าสีดำผืนเล็กๆ เพื่อนำมาติดไว้หน้าประตูบ้านของชาวเมี่ยนแทบทุกหลัง ด้วยชาวเมี่ยนมีความเชื่อมาแต่โบราณกาลว่าเมื่อใดที่โลกประสบเหตุเภทภัยหนัก เทวดาจะลงมาช่วยเหลือชาวเมี่ยนทุกคนให้พ้นภัย เมื่อเทวดาได้เห็นผ้าปักลวดลายเอกลักษณ์ของเมี่ยนที่ติดไว้ที่หน้าประตูบ้าน เทวดาจะรู้ว่า เป็นบ้านของชาวเมี่ยน ก็จะเข้าไปช่วยเหลือให้ชาวเมี่ยนให้พ้นภัยได้ในที่สุด

ในปัจจุบัน แม้ว่าหญิงชาวเมี่ยนจะประยุกต์การสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ ขึ้นมาอยู่บ้างแต่ก็จะเป็นไปเพียงเพื่อเสริมให้ลวดลายบนผืนผ้ามีความสวยงาม หลากหลายหรือดูแปลกตามากขึ้น แต่ทั้งนี้ลวดลายหลักที่ปรากฏบนผืนผ้าส่วนใหญ่ของชาวเมี่ยนแทบทุกผืนยังคงเป็นลวดลายโบราณเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่สืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยโบราณกาลอยู่นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม เมื่อกาลเวลาผ่านไปในยุคสมัยที่มีการเจริญทางสังคมและวัตถุ ผ้าปักชาวเผ่าเมี่ยนที่มีลวดลายงดงามที่เกิดจากการบรรจงสร้างสรรค์ด้วยทักษะฝีมือของหญิงชาวเมี่ยน ยังสามารถนำไปแปรรูปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ทำให้ชาวเมี่ยนมีรายได้ยังชีพส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นนับจนถึงปัจจุบันนี้